

Stanovi, kateri morejo slovenščini dosti koristiti.

Iz govora „o duševnem razvitku Jugoslavjanov“, ki ga je imel g. Fr. Zakrajšek veliki pondeljek t. l. v Gorici.

(Konec).

Za duhovniki in učitelji našimi, kateri so nedavno o posvetovanji, ali je slovenščina vredna, sprejeta biti v tukajšnje normalke, dostojno pokazali, da so možje na pravem mestu in katerim se tukaj iz celega srca zahvalimo; za duhovniki in učitelji pravim, so najpopred naši gospodje župani na deželi, ki so v stanu veliko koristiti naši skupni materinščini. Kako? mi ni treba dopovedovati. Sam sem slišal od nekega pametnega župana, ki je menda najprvi vpeljal slovenščino v svojo pisarnico, kako so se kmetje veselili in mu enoglasno potrjevali, da je tako prav.

Ako se pa ozremo po slovenski deželi, koliko jih najdemo takih županov? — Slovenski župani! 15. dan letošnjega marca so presvitli Cesar po Svojem ministru našim prošnjam, ktere tudi poznate, zelo ugodno odgovorili. Ta visoki odgovor odprl je izomiki in napredku slovenščine duri in vrata, osramotil, omolknil je storil naše neprijatle. Imeli smo v svoji sredi sovražnike, ki so slovenski jezik kmečki jezik psovali in na vse usta so trdili, da je pomanjkljiv za šole in pisarnice, nas so panslaviste, cesarjeve neprijatle imenovali. Cesarjeva mogočna beseda tresila jih je z višave njih neumne oholosti, ko so se ravno najbolj veselili naše nesreče. Kaka sramota! Očitne pred svetom so njih laži, grdi hinavci so spoznani, ki so se visoki vladi hotli tako nepošteno prikupiti in prilizniti se nekterim prenapetnežem. Ta premodri odgovor naj tudi vas za slovensko reč še spijoče župane predrami, navdihne naj vas ljubezen do maternega jezika, ker drugač ne boste spolnovali županskega poklica. Bodite prepričani, čas terja to od vas. Res je morda, da vam bo čisti jezik, kakor ga v bukvah in časnikih pišemo, kako napotje delal; al tudi to zgine samo ob sebi, ako prebirate slovenske časnike. V njih najdete jezik, ki je potreben pri vašem uradovanji. Posebno pazljivo berite „Novice“, ki so kakor ustvarjene za vas. Od vas ne terjamo jezikoslovcov, — ne terjamo, da bi se staroslovenščine poprijeli, sploh ne terjamo od vas globokega jezikoznanstva; to pa želimo in skor terjati bi imeli vso pravico, naj bi nikakoršnih over ne delali napredovanju slovenskega jezika, naj bi marveč povsod in posebno pri naših opravilih jo pospeševali; in to boste storili, ako se pri svojih uradniških spisih in pri dopisovanju srenjčanom slovenščine poslužujete. Nikar ne mislite, da bi ne bili že zreli za to in da bi ne mogli pisati „dienstlich“, to je uradniško ali službeno po slovensko. To je gola domišljava! Govoril sem že z nekterimi izmed vas in se nisem mogel zadosti načuditi, kako dobro in gotovo bolje kakor nemščino govorite slovenski jezik. Naj vam bodo tisti pametni župani v izgled, ki so to delo že začeli. Kdo jih je silil? Le njih prava domoljubnost pa tudi spoznanje, da tako gré opravilo najbolje od rok, jih je primoralo, usmiliti se miloglasne slovenščine, maternega svojega jezika. Ako pa menite, da bi tako ravnanje svojemu prvotnemu opravilu škodo delalo, nemara, da bi se clo visoki vladi zamerili, se jako motite. Visoka vlada nam je prijateljica, kakor smo ji mi zvesto udani služabniki. To je sama razvidila, in zato nam je dala, za kar smo jo prosili.

Duhovniki, učitelji in vi župani, imate narod v rokah; obrnete ga, kakor hočete. Delajte mu na dušno in posvetno srečo! —

To so tisti stanovi, kateri, ako bodo zvesto dopolnovali svojo nalogo, slovenščini morejo veliko veliko koristiti. Bog daj!

Za poduk in kratek čas.

(Ogenj, ogenj!). Neki pridigar zapazi, da veliko ljudi med pridigo dremlje. To viditi povzdigne močno svoj glas na prižnici in zaupije: „Ogenj, ogenj!“ — Pri teh besedah se zdramijo zaspanci, skočijo na noge in plahi prašajo: „Kje, kje?“ — „V peklu — odgovori pridigar — za vse tiste, ki spijo pri Božji besedi.“

(Nenavaden krčmar.) V neki krčmi (oštarii) sedijo pivci in se pogovarjajo, pa eden grje govori ko drugi zaničevaje božje reči. To sliši krčmar, pošten kristijan, stopi k zidu, vzame razpet (krucifiks) doli in ga hoče iz krčme nesti. Bogohluki omolknejo in eden izmed njih vpraša krčmarja, zakaj to? Krčmar pa mu odgovori: „Ne spodobi se ne, da vas Ta sliši.“ — Osupnjeni spraznejo kozarce in se osramoteni splazijo iz gostivnice.

(Ali imate lovski list?). Na Francozkem sme vsak na lov (jago) iti, kdor si kupi lovski list ali licencijo za jago. Nekega dne dva žandarja na polji blizo mesta Valenciennes-a službo opravljata in zagledata lovca s puško. Brž se podasta proti njemu, on pa zletí pred njima in letí tako dolgo, da pride k drevesu, na katero urno spleza. „Doli z drevesa!“ — kričita žandarja. On pa kakor da bi gluha bil, jima ne dá odgovora, vzame počasi iz torbice svojo južino in začne jesti. To pa razkači žandarja tako, da eden na drevo spleza, lovca zgrabi in se nad njim zadere: „V imenu postave — pokažite lovski list!“ — Lovec iz torbice potegne licencijo in jo mu pomoli. Žandar ga pregleda in mu reče: „Saj je list v redu.“ „Se vé da“ — zavrne lovec. „Zakaj ste pa stekli?“ — vpraša žandar. „Kaj sem vama ukazal, da imata za manoj teči?“ — „Zakaj pa ste na drevo skočili?“ — „Zato, ker po navadi tukaj južinam.“ — „Zakaj pa niste tega pred povedali?“ — „Vesta, ljuba moja, moja navada ni pred odgovarjati, dokler me kdo ne vpraša.“ — Mrmraje se odpravita žandarja.

(Največi bogatini sedanjega časa). Rodovina judovska Rothschildova je najbogatejša na svetu. Ceni se premoženje te trgovske rodovine na 800 milijonov gold. Ako bi se njih premoženje v cekine zamenilo, bi 50 kónj treba bilo, da bi ta dnar peljali. Ded te bogate hiše, ki je položil temelj temu bogastvu, je bil izprva pohišen kramar, ki je s krošnjo na rami začel svojo kupčijo. Ko je prve 3 goldinarje v volnate nogovice spravil, je rekel: „Nogovice te morajo polne postati.“ Nevtrudljivo delaven od zora do mraka, pri tem pa varčen in skop, je nogovice kmali napolnil, — kmali tako tudi žakelj in nazadnje krnir (kôfer), dokler je dnarničar ali bankir vélikega vojvoda hesenskega postal, in tako naprej si primoženje nakupičil, ki ga je svojim sinom zapustil s to pogodbo, da morajo vedno v zvezi in premoženje njih skupaj ostati. Zvesto se držijo potomci njegovi tega pravila — in vès svet se uklanja mošnjam njihovim.

Kratkočasno berilo.

Vojaški begún.

Krajnska národna pripovedka.

Is Leptira.

(Konec.)

Drugi dan zvečer so pričakovali mlinarja; pa mesec je že priplaval na večernem obnebi izza gorá, in še ga ni bilo. Marija spravi otroke spat, moli v velicah skrbéh, kje da je mož, da ga ni, se uleže in zaspí. Imela pa je čudne sanje. Zbudi se — čuje zvon — soba se razsvetli, velik vriš nastane. — Marija se do dobrega zdrami in zapazi, da je soba polna gostega dima. Vsa zmotena zagrabi dete v zibki, hití ž njim skozi vrata, malo da se ne zaduší — in pade celó v nezavest.

Plat zvona zbudil je ljudi in privrelo jih je mnogo iz Bistrice.